

Bureauonderzoek

**Slikkerdijk 8 te Oudesluis
gemeente Schagen**

Opdrachtgever

VOF J.N.W. Komen

Slikkerdijk 8

1757 GK Oudesluis

Projectleider

drs. J.H.F. Leuving

Status:

CONCEPT

Projectnummer

Synthegra Rapport S150062

Autorisatie

drs. J.H.F. Leuving (senior prospector)

Paraaf

Datum

30-06-2015

COLOFON

Opdrachtgever : VOF J.N.W. Komen te Oudesluis
Project : Slikkerdijk 8 te Oudesluis
Projectnummer : S150062
Titel : Bureauonderzoek, Slikkerdijk 8 te Oudesluis
Datum concept : 28-05-2015
Datum definitief : 30-06-2015
Projectleider : drs. J.H.F. Leuvering
Auteurs : drs. J.H.F. Leuvering
Autorisatie : drs. J.H.F. Leuvering (senior prospector, fysisch geograaf)
Druk : Synthegra bv, Leusden
ISSN : 1874-9771

Synthegra bv

Synthegra bv, Olmenlaan 6a, NL-3833 AV Leusden
Telefoon +31 (0)88 81 81 981, Internet: www.synthegra.nl

© Synthegra bv, 2015

INHOUD

ADMINISTRATIEVE GEGEVENS	4
SAMENVATTING	5
Inleiding	5
Specifieke archeologische verwachting bureauonderzoek	5
Conclusie en aanbeveling	5
1 INLEIDING	6
1.1 Onderzoekskader	6
1.2 Onderzoeksoel en vraagstellingen	6
1.3 Ligging en huidige situatie plangebied	7
1.4 Toekomstige situatie plangebied	7
2 BUREAUONDERZOEK	8
2.1 Methode	8
2.2 Landschapsgenese	8
2.3 Archeologische waarden in en rondom het plangebied	11
2.4 Historische ontwikkeling	14
2.5 Gespecificeerde archeologische verwachting	18
3 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	19
3.1 Inleiding	19
3.2 Conclusies / beantwoording onderzoeksvragen	19
3.3 Aanbevelingen	20
LITERATUUR EN KAARTEN	21

Bijlagen:

Bijlage 1: Overzicht van de relevante geologische en archeologische tijdvakken

Bijlage 2: Combinatiekaart IKAW, AMK en ARCHIS waarnemingen

Administratieve gegevens

Toponiem	: Slikkerdijk 8
Plaats	: Oudesluis
Gemeente	: Schagen
Provincie	: Noord-Holland
Projectnummer	: S150062
Bevoegde overheid	: Gemeente Schagen
Opdrachtgever	: VOF J.N.W. Komen
Uitvoerende instantie	: Synthesgra bv
Onderzoeksnummer (ARCHIS)	: 3291519100
Kaartblad	: 14D
Centrum coördinaat	: X: 117.025, Y: 536.945
Periode	: laat-paleolithicum tot en met de nieuwe tijd
Oppervlakte	: Circa 800 m ²
Grond eigenaar / beheerder	: VOF J.N.W. Komen
Grondgebruik	: mestlo en opslag hooibalen
Geologie	: Formatie van Naaldwijk
Geomorfologie	: dijk of soortgelijk kunstwerk met een hoogteverschil van 0,5 tot 1,5 m
Bodem	: kalkrijke poldervaaggrond
Documentatie	: de definitieve rapportage zal worden aangeleverd aan de RCE, Koninklijke Bibliotheek en provinciaal archeoloog

Samenvatting

Inleiding

Synthegra heeft in opdracht van VOF J.N.W. Komen een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd voor een terrein aan de Slikkerdijk 8 in Oudesluis (afbeelding 1.1). De aanleiding voor het onderzoek is de voorgenomen nieuwbouw van een loopstal.

Specifieke archeologische verwachting bureauonderzoek

Op basis van het bureauonderzoek is voor het plangebied een gespecificeerde archeologische verwachting opgesteld, waarvan de essentie is weergegeven in onderstaande tabel.

Periode	Verwachting	Verwachte kenmerken vindplaats	Diepteligging sporen
laat-paleolithicum – mesolithicum	zeer laag	n.v.t. pleistocene ondergrond geërodeerd door de zee	n.v.t.
neolithicum	middelhoog	Nederzetting: cultuurlaag, fragmenten aardewerk, natuursteen, gebruiksvoorwerpen	onder het veen
bronstijd - ijzertijd	laag		Gebied te nat voor langdurige bewoning
Romeinse tijd	laag		Op het veen, circa 30 cm beneden maaiveld
Middeleeuwen	laag		Onder de bouwvoor, circa 30 cm beneden maaiveld
nieuwe tijd	laag		vanaf maaiveld

Conclusie en aanbeveling

Op grond van de resultaten van het onderzoek wordt voor het plangebied geen vervolgonderzoek geadviseerd.

1 Inleiding

1.1 Onderzoekskader

Synthegra heeft in opdracht van VOF J.N.W. Komen een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd voor een terrein aan de Slikkerdijk 8 in Oudesluis (afbeelding 1.1). De aanleiding voor het onderzoek is de voorgenomen nieuwbouw van een loopstal.

De exacte diepte van de toekomstige bodemverstoring is op dit moment onbekend, maar de vrijstellingsgrens van 40 cm beneden maaiveld zal worden overschreden.

Door de graafwerkzaamheden die zullen gaan plaatsvinden, kunnen eventueel aanwezige archeologische waarden verloren gaan. Daarom is op basis van het Verdrag van Malta 1988, in het kader van een omgevingsvergunning voorafgaand aan de graafwerkzaamheden archeologisch onderzoek uitgevoerd. Het onderzoek is uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie versie 3.3.¹

De bevoegde overheid, de gemeente Schagen, heeft een specifiek archeologisch beleid vastgesteld en beschikt over een Archeologische Verwachtings- of Beleidsadvieskaart.² Volgens het vigerende beleid dient voor het plangebied een bureauonderzoek opgesteld te worden in de vroegste fase van de planvorming.

De bevoegde overheid, de gemeente Schagen, heeft de resultaten van het onderzoek getoetst en een besluit genomen. Het besluit is conform het advies (paragraaf 3.3).

1.2 Onderzoeksdooel en vraagstellingen

Het doel van het bureauonderzoek is het opstellen van een gespecificeerde archeologische verwachting aan de hand van bestaande bronnen over bekende of verwachte landschappelijke, historische en archeologische waarden.

De volgende onderzoeksvragen zullen worden beantwoord:

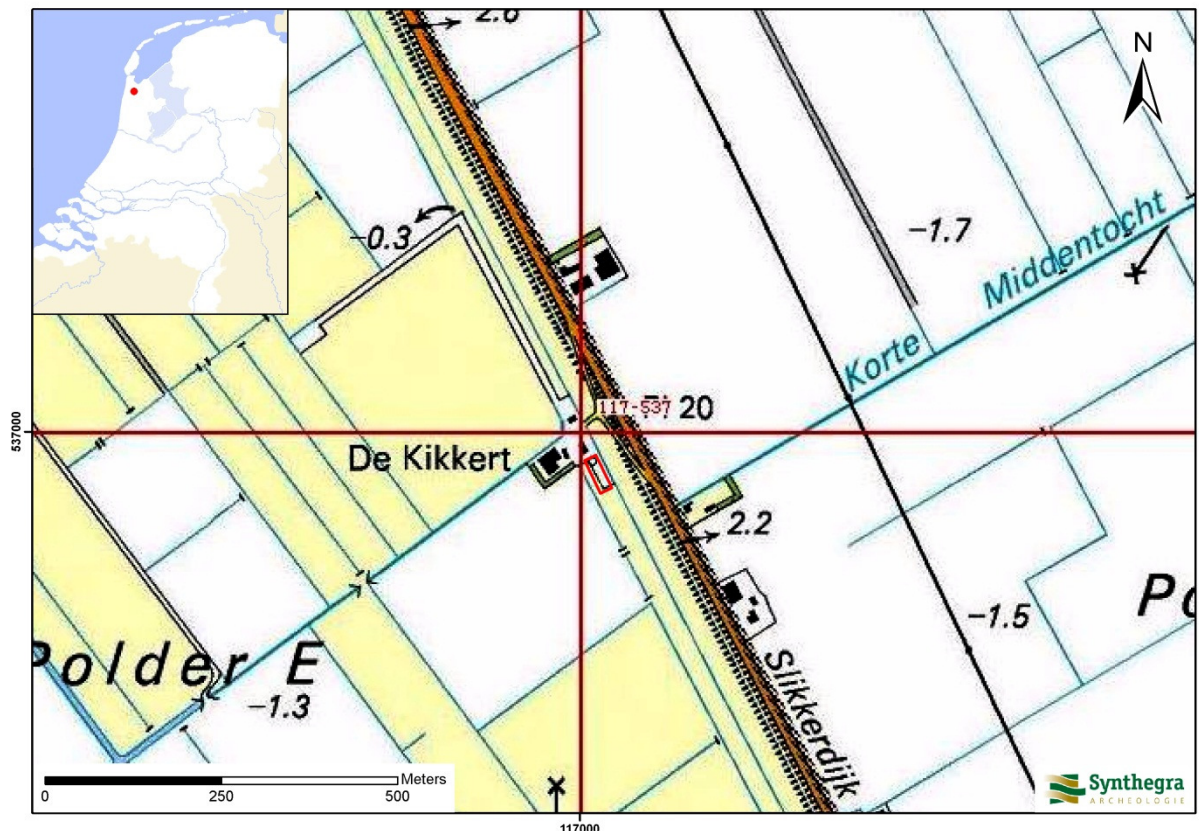
- Wat is de opbouw van de ondergrond en het verwachte bodemtype?
- Worden in het onderzoeksgebied archeologische vindplaatsen verwacht?
- Wat is naar verwachting de omvang, ligging, aard en datering hiervan?
- In hoeverre worden eventueel aanwezige archeologische resten bedreigd door de voorgenomen ontwikkeling van het gebied?

¹ SIKB, 2013.

² Alders en Husken, 2007, gewijzigd in 2011.

1.3 Ligging en huidige situatie plangebied

Het plangebied is circa 800 m² groot en ligt aan de Slikkerdijk 8 in Oudesluis (afbeelding 1.1). Het terrein wordt in het oosten en westen begrensd door een sloot, in het noorden door bestaande bebouwing en in het zuiden door grasland. In het noordelijke deel van het plangebied staat een mestsilo, de rest is in gebruik als opslagplaats voor hooibalen. De hoogte van het maaiveld varieert van circa 1,0 m - NAP (Normaal Amsterdams Peil) in het noorden tot 1,4 m -NAP in het zuiden.³

Afbeelding 1.1: Het plangebied op de Topografische Kaart van Nederland 1:25.000 aangegeven met het rode kader (Bron: Topografische Dienst, 1998).

1.4 Toekomstige situatie plangebied

De exacte inrichting van het plangebied is op dit moment onbekend. Binnen het plangebied is de bouw van een loopstal gepland.

³ Hoogteligging van het plangebied op het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) in m NAP geraadpleegd op www.ahn.nl

2 Bureauonderzoek

2.1 Methode

Tijdens het bureauonderzoek is met behulp van bestaande bronnen een gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel voor het plangebied opgesteld. Dit is gedaan door het raadplegen van voor de archeologie relevante (schriftelijke) bronnen. Voor het bureauonderzoek zijn met name gegevens over bekende archeologische vindplaatsen in en rond het plangebied verzameld. Dit is aangevuld met historisch en fysisch-geografisch onderzoek, waarbij informatie over vroeger grondgebruik is verkregen door de analyse van historische kaarten en tevens gegevens over de geologie, geomorfologie en bodem zijn bestudeerd.

2.2 Landschapsgenese

Voor het bepalen of, waar en uit welke periode archeologische resten kunnen worden verwacht, zijn de volgende bronnen met betrekking tot de landschapsgenese geraadpleegd:

- Geologische Kaart, schaal 1:600.000
- Geomorfologische Kaart, schaal 1:50.000
- Bodemkaart, schaal 1:50.000
- Relevante achtergrondliteratuur

Voor de geologische beschrijving is gebruik gemaakt van de Lithostratigrafische Indeling van de Ondiepe Ondergrond.⁴ Zie voor een overzicht van de geologische en archeologische perioden bijlage 1.

Geologie en geomorfologie

Het plangebied is gelegen in het Westfriese zeekleigebied dat is ontstaan gedurende het Holoceen. Het plangebied maakt deel uit van een gebied dat onder invloed van het Zeegat van Bergen is ontstaan. Rond 6000 voor Christus stond de regio rond het plangebied onder invloed van het Zeegat van Bergen. Via een netwerk van geulen stroomde het water vanuit de zee naar het achterland. Dit heeft ervoor gezorgd dat er fijn zand en klei werden afgezet, een situatie vergelijkbaar met het huidige waddengebied. Het netwerk van geulen veranderde in kreekruigen, wat betekent dat er reliëfinversie heeft plaatsgevonden. Hierbij klinkt het zwaardere en grovere materiaal (zand) binnen de geul minder in dan het fijnere (kleiige) materiaal er buiten. Omstreeks 1300 voor Chr. sloot het Zeegat van Bergen, waardoor de wateroverlast toenam. Op de afzettingen van het zeegat van Bergen is in de regio veen gevormd (Hollandveen, Formatie van Nieuwkoop) vanaf de IJzertijd tot in de Romeinse tijd. De veenlaag is enkele decimeters dik en bevindt zich binnen 1 m diepte. Op het veen was het niet of nauwelijks mogelijk voor mensen om er te wonen. Doordat er later rond Schagen en in het oostelijke deel van de Zijpe de Rekere lag, die het water uit het gebied afvoerde, was het in de Romeinse tijd juist wel mogelijk om er te wonen.⁵ Van het veen is niet veel meer bewaard gebleven door de middeleeuwse veenontginningen.

Het verdwijnen van het veen hangt in grote mate samen met de in de vroege middeleeuwen (vanaf ca. 800 na Chr.) beginnende veenontginningen. Om het veen te kunnen ontginnen, werden sloten gegraven, die

⁴ De Mulder *et al.* 2003 en via www.dinoloket.nl: Dinoloket, Standaarden, Lithostratigrafische Nomenclator van de Ondiepe Ondergrond.

⁵ Alders, G.P. en S. Husken, 2007.

uitmondten in veenstroompjes. Dit had een betere afwatering tot gevolg waardoor het veen oxideerde en inklonk met een bodemdaling als gevolg. De zee kreeg door de bodemdaling, via de veenstroompjes, meer invloed en al gauw werden grote delen van het landschap overstroomd. In het plangebied gebeurde dit vanuit het Zijper zeegat, dat in de negende en tiende eeuw is ontstaan (G.P. Alders en S. Husken 2007, 32). Het Zijper zeegat stond in verbinding met de Rekere, een veenstroompje dat van Alkmaar ongeveer langs het huidige Noordhollandsch Kanaal via Schoorlham, naar het noorden liep. Aanvankelijk werden zware kleien afgezet. In de 12^e eeuw nam de invloed van de zee nog meer toe en werd het Zijper zeegat groter. Dit leidde tot lichtere, kalkrijke afzettingen. Op de veenlaag zijn Afzettingen van de Zijpe gevormd in de Middeleeuwen en de Nieuwe tijd. Met de aanleg van de Westfriese Omringdijk in de 13^e eeuw en de afdamming van de Rekere in 1264 kwam aan de invloed van het Zijper zeegat een einde.⁶ Op de geomorfologische kaart is te zien dat het plangebied op een dijk of soortgelijk kunstwerk met een hoogteverschil van 0,5 tot 1,5 m (de lichtroze lijn op afbeelding 2.1) ligt, die zich in een vlakte van getijafzettingen bevindt (afbeelding 2.1, code 2M35).

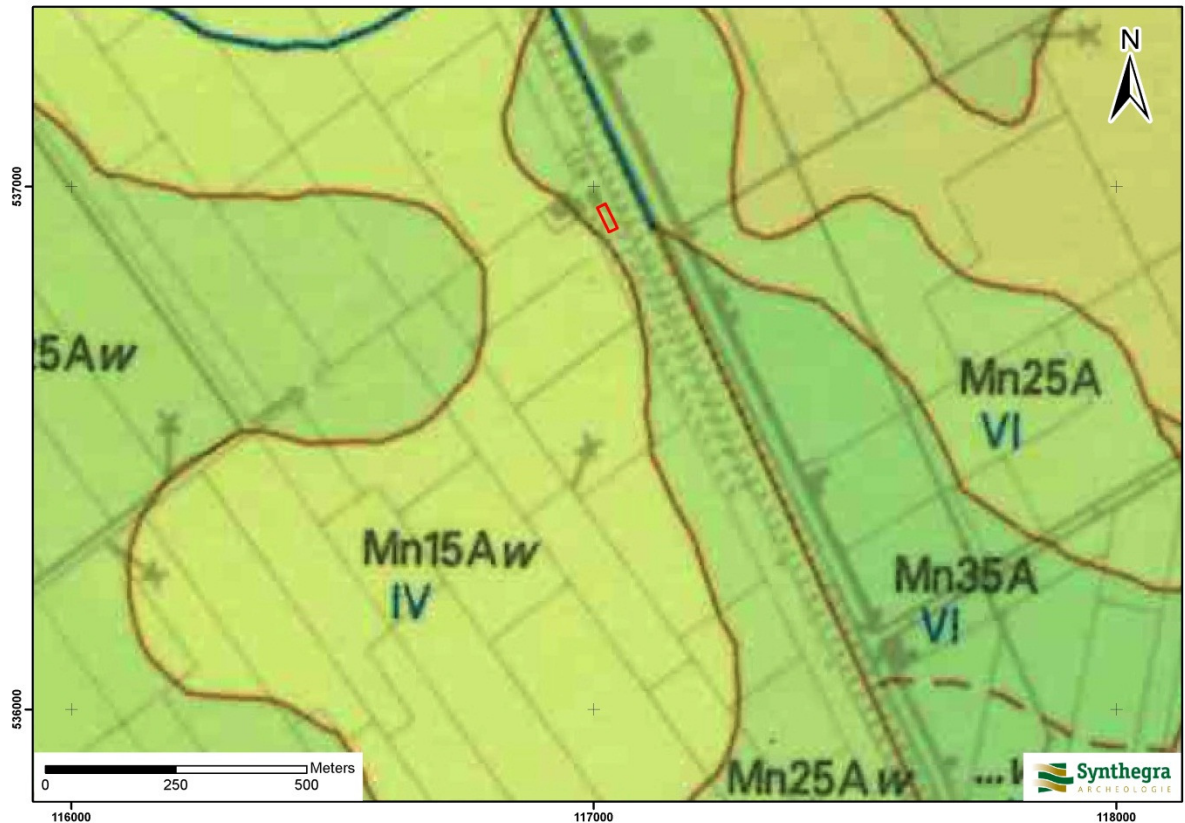
Afbeelding 2.1: Ligging van het plangebied op de Geomorfologische kaart van Nederland 1:50.000, aangegeven met het rode kader (Bron: Stichting voor Bodemkartering en Rijks Geologische Dienst 1981).

⁶ Alders en Husken, 2007.

Bodem

Op de bodemkaart van Nederland schaal 1:50.000 (afbeelding 2.3) staat aangegeven dat binnen het plangebied kalkrijke poldervaaggronden voorkomen (code Mn25A).

Binnen het plangebied kan een dun veenlaagje in de ondergrond worden aangetroffen. Dit is op de bodemkaart aangegeven met de toevoeging "w".

Afbeelding 2.2: Ligging van het plangebied op de Bodemkaart van Nederland 1:50.000, aangegeven met het rode kader (Bron: DLO-Staring Centrum, 1994).

2.3 Archeologische waarden in en rondom het plangebied

In deze paragraaf wordt gekeken of binnen en rond het plangebied archeologische en/of ondergrondse bouwhistorische waarden bekend zijn. Hiervoor zijn de volgende bronnen binnen de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) geraadpleegd:

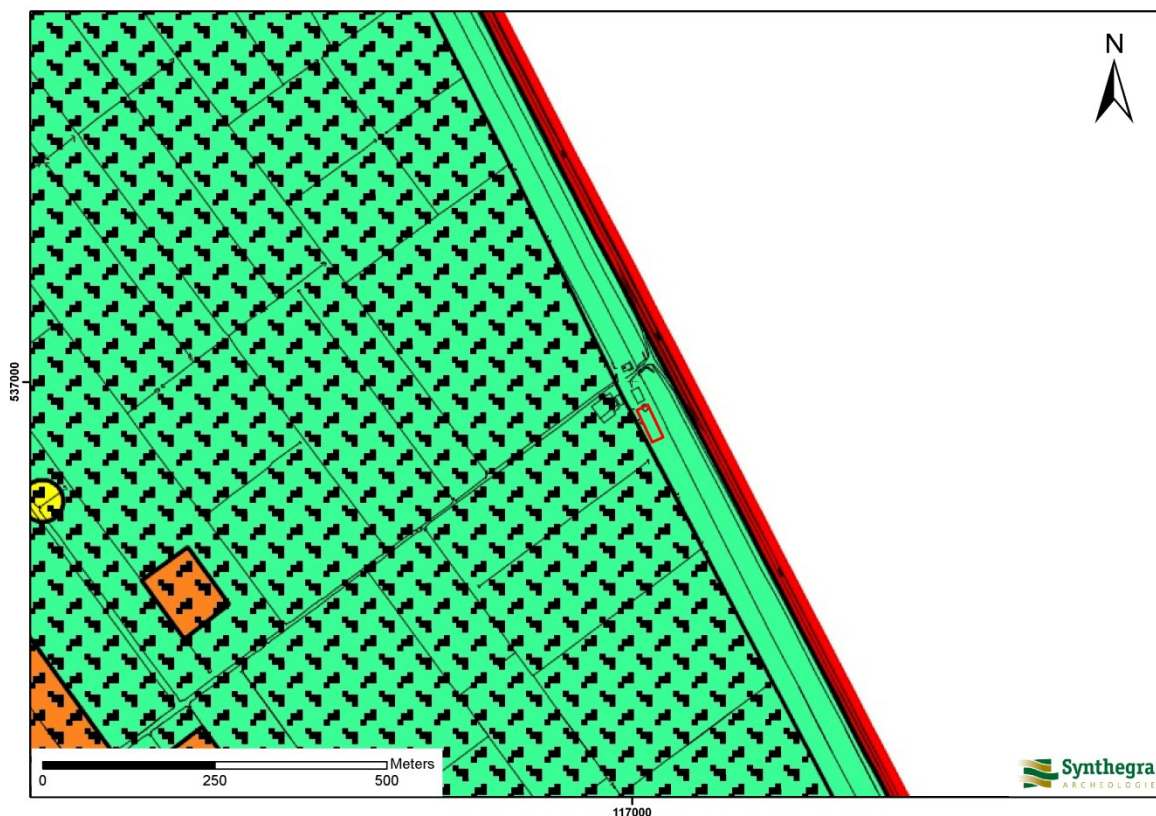
- Centraal Archeologisch Archief (CAA)
- Centraal Monumenten Archief (CMA)
- Archeologisch Informatie Systeem (ARCHIS II)

Daarnaast zijn de volgende bronnen geraadpleegd:

- Archeologische Verwachtingskaart van de voormalige gemeente Zijpe

Volgens de IKAW (Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden) van de RCE geldt voor het plangebied een middelhoge archeologische verwachting (bijlage 2). Op de Archeologische Verwachtingskaart van de voormalige gemeente Zijpe (afbeelding 2.4) dient binnen het plangebied rekening gehouden te worden met archeologische waarden bij een planomvang groter dan 100 m² en een verstoring die dieper reikt dan 40 cm beneden maaiveld. Vanwege het gedetailleerde schaalniveau wordt deze kaart als leidend beschouwd.

Uit de archieven en ARCHIS II van de RCE blijkt dat binnen het plangebied geen archeologische monumenten, waarnemingen en onderzoeksmeldingen aanwezig zijn (bijlage 2). Uit de directe omgeving (binnen een straal van 500 m) is één waarneming en zijn en twee onderzoeksmeldingen bekend.

Archeologisch belang betrekken bij:

- alle bodemroering
- alle bodemroering dieper dan 25 dan wel 40 cm (zie toelichting)
- planomvang meer dan 100 m² en dieper dan 25 dan wel 40 cm (zie toelichting)
- planomvang meer dan 100 m² en dieper dan 35 cm
- planomvang meer dan 500 m² en dieper dan 50 cm (zie toelichting)
- planomvang meer dan 2500 m² en dieper dan 50 cm (zie toelichting)
- planomvang meer dan 10.000 m² en dieper dan 50 cm (zie toelichting)
- bij werkzaamheden anders dan regulier onderhoud

Overig

- Bestemmingsplangebied waarvoor reeds aanlegvergunning is vereist

Afbeelding 2.3: Ligging van het plangebied op de Archeologische Verwachtingskaart van de voormalige gemeente Zijpe, aangegeven met het rode kader (Bron: Alders en Husken, 2007, kaartbijlage 1).

Waarnemingen en onderzoeksmeldingen binnen een straal van 500 m van het plangebied:

Waarnemingsnummer 37.919:

Op deze plek, circa 100 m ten noordoosten van het plangebied aan de overzijde van de Slikkerdijk, is in 1956 door de Stichting voor Bodemkartering een oppervlaktevondst gedaan die is gedateerd in de 10e of 11e eeuw.

Onderzoeksmelding 23.509:

Dit betreft een bureauonderzoek naar aanleiding van de aanleg van een aardgastransportleiding van Anna Paulowna naar Wieringermeer. Het onderzochte tracé heeft een totale lengte van 32 km.

Onderzoeksmelding 18.678:

Dit betreft een bureauonderzoek naar het gebied "Buitengebied Anna Paulowna".

De lokale historische vereniging "De Zijpe" is via e-mail benaderd en heeft op de vraag of bij hen nog informatie uit het plangebied bekend is (die niet bij de RCE is gemeld) heeft op het moment van afronden van dit onderzoek nog niet gereageerd.

2.4 Historische ontwikkeling

Voor de historische ontwikkeling is historisch kaartmateriaal en relevante achtergrondliteratuur geraadpleegd, dat in onderstaande paragraaf is weergegeven.

Circa 700 jaar geleden was de Zijpe een grote watervlakte. Bij vloed kwam de zee tot de West-Friese zeedijk en bij eb stroomde het water terug naar zee en vele stukken vielen dan droog. De Zijpe was een echt waddengebied en er werden al vanaf 1388 pogingen gedaan om het in te polderen. Pas tussen 1552 en 1597 heeft men het gebied Zijpe zodanig ingepolderd, dat de polder stand hield. In 1552 is de eerste poging gewaagd om een dijk om het gebied aan te leggen. Het plangebied ligt direct ten noorden van de Westfriese dijk. Deze dijk is in de late middeleeuwen gebouwd rondom een aantal bewoningskernen in het midden van West Friesland.

Oudesluis dankt haar ontstaan aan de nabijheid van een eens belangrijke vaarverbinding. In 1562 legden de bedijkers van de Zijpe een grote houten schutsluis in de zeedijk langs de noordkant van de nieuwe polder. Het 'kunstwerk' was niet alleen belangrijk voor de waterlozing, maar ook voor de scheepvaart door de Groote Sloot. Met name de boeren van Texel maakten gebruik van de route om de kaas- en veemarkten in Noord-Holland te bezoeken en koopvaarders en walvisvaarders kozen via de sluis het ruime sop. Zeventig jaar later werd de houten sluis vervangen door een bakstenen exemplaar (op dat moment een van de grootste sluisen van Europa). De Amsterdamse burgemeester Jacob de Graeff, tevens hoofdingeland van de Zijpe legde in 1631 hoogstpersoonlijk de eerste steen. Een plaquette in de sluiswolk herinnert hieraan. In 1765 volgde nog een totale renovatie. Tot de inpoldering van de Anna Paulowna-polder in 1845 lag Oudesluis aan de waddenachtige uitlopers van de Zuiderzee. In 1742 was het de grootste nederzetting in de Zijpe: 72 gezinnen in 68 woningen. De bewoners waren toen overwegend arbeiders, ambachtslieden, vissers en vletterlui. Daarnaast zien we enkele zeelieden, beurtschippers, een schoolmeester, een chirurgijn en een sluiswachter. In 1861 kwam er een nieuwe hervormde kerk en in 1906 een doopsgezinde vermaning. Voorts staan er in Oudesluis drie van de Zijper molens, uit respectievelijk 1764, 1848 en 1896.⁷

Op het verzamelplan uit het begin van de 19^e eeuw (afbeelding 2.4)⁸ is direct ten noorden van het plangebied, in de oksel van twee sloten, bebouwing aangegeven. De projectie van het plangebied ligt door vervorming van de afbeelding als gevolg van het georefereren wat te dicht op de zuidwest – noordoost georiënteerde sloot.

Op de topografische kaart uit 1830 – 1850 (afbeelding 2.5) staat geen bebouwing aangegeven binnen of nabij het plangebied.

Op de kaart uit 1952 (afbeelding 2.6) is ten noorden van het plangebied bebouwing aangegeven. De middelste van de drie gebouwen aan de noordrand van het plangebied is de stolpboerderij die hier tot eind jaren 60 – begin jaren 70 heeft gestaan op de plek waar nu een bedrijfsloods staat. Op deze kaart is ook duidelijk te zien dat het plangebied op een langgerekte strook land ligt dat tussen twee sloten in ligt. Ten westen van het plangebied ligt een gebied met langgerekte strokenverkaveling. Op de kaart uit 1983 is te zien dat deze percelen zijn herverkaveld tot grote blokken.

⁷ <http://www.400jaaroudesluis.nl/400jaaroudesluis/Home.html>

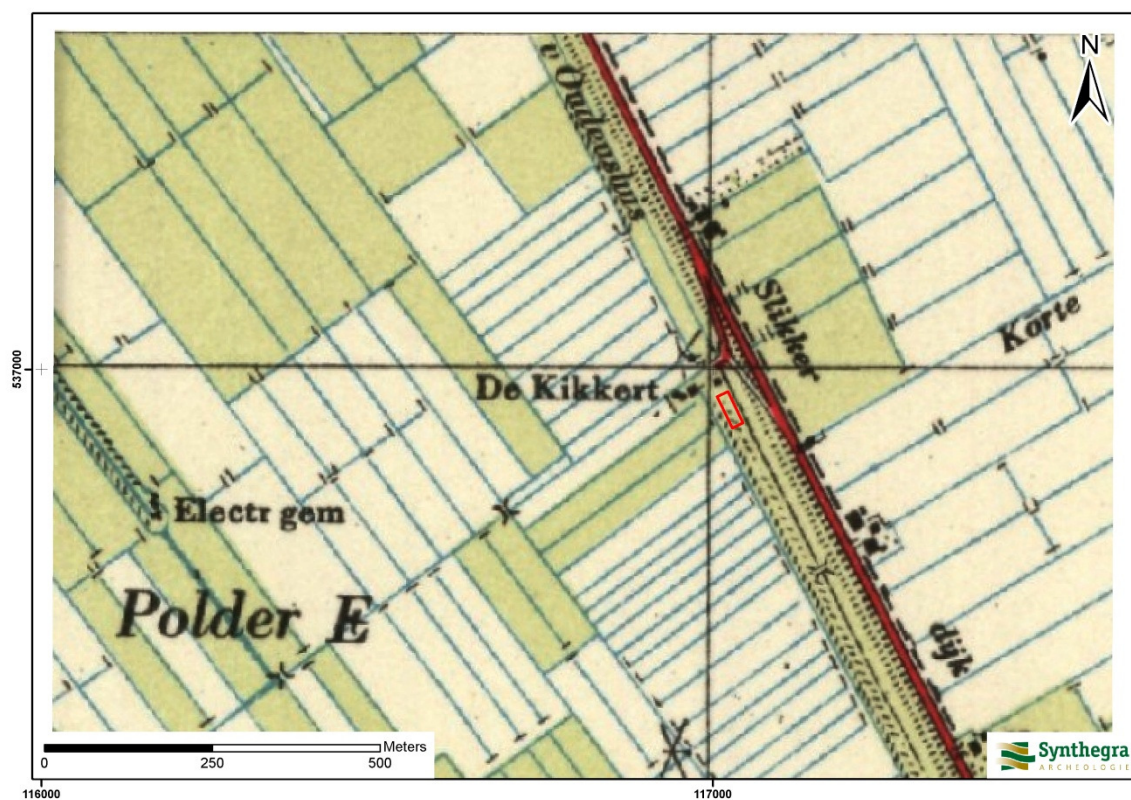
⁸ www.watwaswaar.nl Gemeente XXX, sectie B, blad 1. Minuutplannen zijn de oorspronkelijke kadastrale kaarten die zijn vervaardigd vanaf 1811 en 1812 in navolging van de Fransen o.l.v. Napoleon Bonaparte. Het zijn grondbeschrijvingen (kaders) van de gemeenten met hierop aangegeven de percelen, perceelnummers en gebouwen.

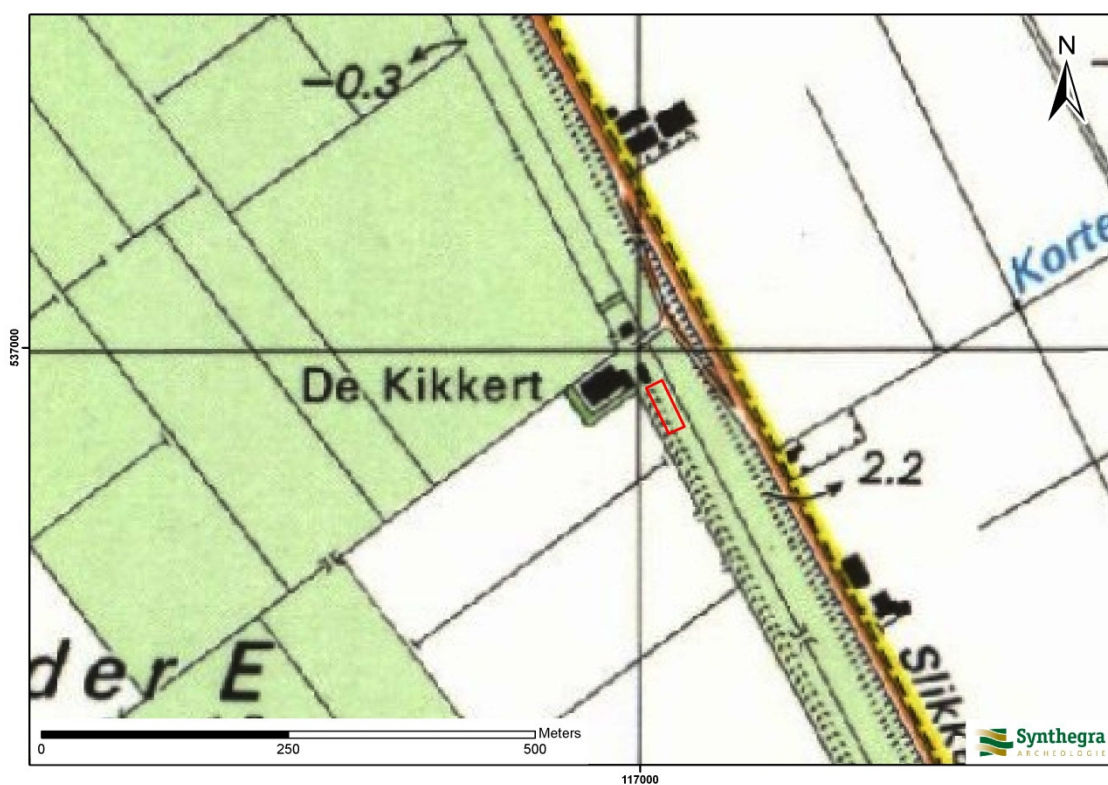
Afbeelding 2.4: Ligging van het plangebied op het verzamelplan uit het begin van de 19^e eeuw, aangegeven met het rode kader (Bron: www.watwaswaar.nl).

Afbeelding 2.5: Ligging van het plangebied op de kaart uit circa 1830-1855, aangegeven met het rode kader (Bron: www.watwaswaar.nl).

Afbeelding 2.6: Ligging van het plangebied op de kaart uit 1952, aangegeven met het rode kader (Bron: www.watwaswaar.nl).

Afbeelding 2.7: Ligging van het plangebied op de kaart uit circa 1983, aangegeven met het rode kader (Bron: www.watwaswaar.nl).

De lokale historische vereniging “De Zijpe” is via e-mail benaderd en heeft op de vraag of bij hen nog informatie uit het plangebied bekend is (die niet bij de RCE is gemeld) heeft op het moment van afronden van dit onderzoek nog niet gereageerd.

Bodemverstoring

Binnen het plangebied zijn geen bodemverontreinigingen, saneringen of ondergrondse olietanks, benzinepompinstallaties en dergelijke bekend waardoor archeologische resten mogelijk verloren zijn gegaan.⁹

⁹ www.bodemloket.nl

2.5 Gespecificeerde archeologische verwachting

Op basis van bovenstaand bureauonderzoek is voor het plangebied een gespecificeerde archeologische verwachting opgesteld, waarvan de essentie is weergegeven in tabel 2.1.

In de beleidsnota archeologie van de voormalige gemeente Zijpe staat vermeld dat In dit gebied sporen uit de perioden van vóór de bedijking zijn te verwachten; van het late neolithicum tot de middeleeuwen.”

In de omgeving van het plangebied zijn verschillende bewoningssporen uit de Romeinse tijd aangetroffen. Het betreft huisterpen uit de Romeinse tijd die zijn overslibd op meer dan 500 m ten zuidwesten van het plangebied.. De huisterpen liggen op een dunne laag veen op ca. 30 cm onder maaiveld ligt. De laat-neolithische bewoning zal onder het veen hebben plaatsgevonden. In de middeleeuwen is dit veen ontgonnen en kan het onderhevig zijn geweest aan erosie.

Het gebied is na de inpoldering minder kwetsbaar geweest voor verstoringen, mede door het (sub)recente grondgebruik als weiland. In het recentere verleden is het landgebruik echter veranderd. Er is in het noordelijke deel van het plangebied een mestsilo gebouwd en in de rest van het plangebied is gebruikt als opslagplaats. Dit heeft waarschijnlijk een negatieve werking op de conservering van eventueel aanwezig archeologische resten gehad. De kans dat er op dit niveau nog een archeologische vindplaats binnen het plangebied aanwezig is wordt klein geacht. Op historisch kaartmateriaal is te zien dat de meeste bebouwing langs de Slikkerdijk zich aan de overzijde van de weg bevond.

Periode	Verwachting	Verwachte kenmerken vindplaats	Diepteligging sporen
laat-paleolithicum – mesolithicum	zeer laag	n.v.t. pleistocene ondergrond geërodeerd door de zee	n.v.t.
neolithicum	middelhoog	Nederzetting: cultuurlaag, fragmenten aardewerk, natuursteen, gebruiksvoorwerpen	onder het veen
bronstijd - ijzertijd	laag		Gebied te nat voor langdurige bewoning
Romeinse tijd	laag		Op het veen, circa 30 cm beneden maaiveld
Middeleeuwen	laag		Onder de bouwvoor, circa 30 cm beneden maaiveld
nieuwe tijd	laag		vanaf maaiveld

Tabel 2.1: Archeologische verwachting per periode.

3 Conclusies en aanbevelingen

3.1 Inleiding

Het doel van het archeologisch bureauonderzoek was het opstellen van een gespecificeerde archeologische verwachting voor het plangebied. Voor het plangebied geldt een middelhoge verwachting voor nederzettingsresten uit het neolithicum. Voor de overige perioden geldt een lage verwachting.

3.2 Conclusies / beantwoording onderzoeksvragen

- *Wat is de opbouw van de ondergrond en het verwachte bodemtype?*

De ondergrond van het plangebied bestaat naar verwachting uit twee pakketten zeeafzettingen (Laagpakket van Wormer bedekt door Laagpakket van Walcheren). Op de overgang van beide pakketten zeeafzettingen is naar verwachting een veenlaag aanwezig. De veenlaag is enkele decimeters dik en bevindt zich binnen 1 m diepte. Het bodemtype dat binnen het plangebied verwacht wordt is een poldervaaggrond.

- *Worden archeologische vindplaatsen in het onderzoeksgebied verwacht?*

Aan het plangebied is voor alle perioden een lage archeologische verwachting toegekend. Een uitzondering hierop is het neolithicum. Hiervoor geldt een middelhoge verwachting. Vanwege het geringe oppervlak van het plangebied wordt de kans dat er een archeologische vindplaats binnen het plangebied ligt echter klein geacht.

Door het antwoord op de vorige vraag zijn onderstaande onderzoeksvragen niet meer van toepassing.

- *Wat is naar verwachting de omvang, ligging, aard en datering hiervan?*
- *In hoeverre worden eventueel aanwezige archeologische resten bedreigd door de voorgenomen ontwikkeling van het gebied?*

3.3 Aanbevelingen

Op grond van de resultaten van het onderzoek wordt voor het plangebied geen vervolgonderzoek geadviseerd.

Met nadruk willen wij de opdrachtgever erop wijzen dat dit advies nog niet betekent dat al bodemverstorende activiteiten of daarop voorbereidende activiteiten kunnen worden ondernomen. De resultaten van dit onderzoek zullen namelijk eerst moeten worden beoordeeld door de bevoegde overheid (gemeente Schagen), die vervolgens een besluit neemt.

Er is geprobeerd een zo gefundeerd mogelijk advies te geven op grond van de gebruikte onderzoeksmethoden. De aanwezigheid van archeologische sporen of resten in het plangebied kan nooit volledig worden uitgesloten. Synthegra wil de opdrachtgever er daarom op wijzen dat, mochten tijdens de geplande werkzaamheden archeologische waarden worden aangetroffen, conform artikel 53 van de Monumentenwet uit 1988 (herzien in 2007) een meldingsplicht geldt bij de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap of bij de hem vertegenwoordigende bevoegde overheid, de gemeente Schagen.

Literatuur en kaarten

Literatuur

Alders, G.P. en S. Husken, 2007: *Beleidsnota Archeologie 2007*, Steunpunt Cultureel Erfgoed, Wormer.

Bakker, H. de en J. Schelling, 1989: *Systeem van bodemclassificatie voor Nederland, de hogere niveaus*. Staring Centrum, Wageningen.

Berendsen, H.J.A., 2004: *De vorming van het land*. Van Gorcum, Assen.

Berendsen, H.J.A., 2005: *Landschappelijk Nederland*. Van Gorcum, Assen.

Mulder, E.F.J. de, M.C. Geluk, I.L. Ritsema, W.E. Westerhoff en T.E. Wong, 2003: *De ondergrond van Nederland*. Wolters-Noordhoff, Groningen/Houten

Nederlands Normalisatie-instituut, 1989: *NEN 5104 Geotechniek - Classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.

Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer, 2006: *Leidraad inventariserend veldonderzoek; Deel: karterend booronderzoek (aanvulling op de KNA 3.1)*. SIKB, Gouda.

Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer, 2014: *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, versie 3.3*. SIKB, Gouda.

Kaarten

DLO-Staring Centrum, 1994: *Bodemkaart van Nederland schaal 1:50.000, blad 9 West (Den Helder en 14 West (Medemblik)*, Wageningen.

Stichting voor Bodemkartering en Rijks Geologische Dienst, 1981: *Geomorfologische kaart van Nederland schaal 1:50.000, blad 14 (Medemblik), 9 (Den Helder), 10 (Sneek) en 15 (Staveren)*, Wageningen/Haarlem.

TNO Bouw en Ondergrond, 2008: *Geologische overzichtskaart van Nederland 1:600.000* (www.dinoloket.nl)

Internet (geraadpleegd mei 2015)

www.archis2.archis.nl

www.ahn.nl

www.bodemloket.nl

www.watwaswaar.nl

<http://bagviewer.geodan.nl/index.html>

Bijlagen:

Bijlage 1: Overzicht van relevante geologische en archeologische tijdvakken

Overzicht geologische en archeologische tijdvakken

Ouderdom in jaren	Chronostratigrafie						MIS	Lithostratigrafie				
11.755 12.745 13.675 14.025 15.700 29.000 50.000 75.000 115.000 130.000 370.000 410.000 475.000 850.000 2.600.000	Kwartair	Laat	Holoceen				1	Formaties: Naaldwijk (marien), Nieuwkoop (veen), Echteld (fluviaatiel)		Formatie van Boxtel	Formatie van Beegden	
			Weichselien (ijstijd)	Laat-Weichselien (Laat-Glaciaal)	Late Dryas (koud)	2	Formatie van Kreftenheye					
					Allerød (warm)							
					Vroege Dryas (koud)							
					Bølling (warm)							
					Laat-Pleniglaciaal							
				Midden-Weichselien (Pleniglaciaal)	Midden-Pleniglaciaal	3			Formatie van Kreftenheye			
					Vroeg-Pleniglaciaal	4						
					Vroeg-Weichselien (Vroeg-Glaciaal)							
				5b								
		5c										
		5d										
		Eemien (warme periode)		5e	Eem Formatie							
		Saalien (ijstijd)		6	Formatie van Urk	Formatie van Drente						
		Holsteinien (warme periode)		Formatie van Urk			Formatie van Peelo					
		Elsterien (ijstijd)										
		Cromerien (warme periode)			Formatie van Sterksel							
Pre-Cromerien												

Cal. jaren v/n Chr.	¹⁴ C jaren	Chronostratigrafie		Pollen zones	Vegetatie	Archeologische perioden				
1950	0	Laat	Subatlanticum koeler vochtiger	Vb2	Loofbos eik en hazelaar overheersen haagbeuk veel cultuurplanten rogge, boekweit, korenbloem	Nieuwe tijd				
- 1500				Vb1		Middeleeuwen				
- 450				Va		Romeinse tijd				
0		Midden	Subboreaal koeler droger	IVb	Loofbos eik en hazelaar overheersen beuk>1% invloed landbouw (granen)	IJzertijd				
- 800	815			IVa		Bronstijd				
- 2000	2650					Neolithicum				
3755	5000	Vroeg	Atlanticum warm vochtig	III	Loofbos eik, els en hazelaar overheersen in zuiden speelt linde een grote rol					
- 4900										
- 5300										
7020	8000	Vroeg	Boreaal warmer	II	den overheerst hazelaar, eik, iep, linde, es	Mesolithicum				
8240	9000						Laat-Pleistoceen	Preboreaal warmer	I	eerst berk en later den overheersend
- 8800										
11.755	10.150	Laat-Weichselien (Laat-Glaciaal)	Late Dryas	LW III	parklandschap	Laat-Paleolithicum				
12.745	10.800		Allerød	LW II	dennen- en berkenbossen					
13.675	11.800		Vroege Dryas	LW I	open parklandschap					
14.025	12.000		Bølling		open vegetatie met kruiden en berkenbomen					
15.700	13.000									
- 35.000		Midden-Weichselien (Pleniglaciaal)			perioden met een poolwoestijn en perioden met een toendra					
75.000			Vroeg-Weichselien (Vroeg-Glaciaal)				perioden met bos en perioden met een subarctisch open landschap			
115.000										
130.000		Eemien (warme periode)		loofbos	Midden-Paleolithicum					
- 300.000		Saalien (ijstijd)				Vroeg-Paleolithicum				

Chronostratigrafie voor Noordwest-Europa volgens Zagwijn (1974), Vandenbergh (1985) en De Mulder *et al.* (2003). Lithostratigrafie volgens De Mulder *et al.* (2003). Mariene isotoop stadium (MIS) volgens Bassinot *et al.* (1994). Atmosferische data volgens Stuiver *et al.* (1998). Zuurstofsotoop calibratie (OxCal) versie 3.9 Bronk Ramsey (2003), toegepast op het Laat-Weichselien en het Holoceen. Archeologische periode-indeling en ouderdom volgens de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB). Vegetatie bewerkt volgens Berendsen (2000). Pollenzones volgens P. Vos & P. Kiden (2005).

Bijlage 2: Combinatiekaart IKAW, AMK en ARCHIS-waarnemingen

Slikkerdijk 8 te Oudesluis

- Romeinse tijd
- Vroege middeleeuwen
- Late middeleeuwen

	hoog (water)
	middelhoog (water)
	laag (water)
	water
	hoog
	middelhoog
	laag
	zeer laag
	niet gekarteerd
	onbekend
	onderzoeksmeldingen

 Terrein van archeologische waarde
 Terrein van hoge archeologische waarde
 Terrein van zeer hoge archeologische waarde
 Terrein van zeer hoge archeologische waarde, beschermd
 plangebied